

הלכות פסח שני

א. יום י"ד באייר הוא פסח שני ואין אומרים בו תחנון^א. ונפתחים בו שערי שמים לשבים בתשובה למשך שבעה ימים^ב. ונוהגים לאכול בו מצות^ג.

עיונים והארות

שרשב"י הוא פני השכינה הקדושה, וכמו ששאל ר' אברהם גלאנטי זצ"ל כיצד יאמר כן רשב"י זיע"א על עצמו. ותירץ שרשב"י לא אמר את האדון ה' אלא "פני" האדון ה', שהצדיק פניו הם כפני השכינה הקדושה. וא"כ זה שאמר הזוה"ק (בדף קנ"ה) שבשבוע זה מי שרוצה לראות פני השכינה יכול, רומז לזה שכולם עולים בשבוע זה אצל ציון רשב"י זיע"א.

ג. בסידור יעב"ץ כתב שגילו לו מן השמים שקדושת הפסח והמצה נמשכת עד פסח שני לפי שכשיצאו בני ישראל ממצרים אכלו מהמצות שלקחו עמם עד ליל ט"ו באייר (וכדאיתא בקידושין דף ל"ח שבנ"י אכלו ל' יום מהמצות עד שירד להם המן), ליקוטי מהרי"ח, ברכת הפסח (סי' יז סעי' ו), ובדרכי חיים ושלוש (אות תקלא) ועוד. (פסקי תשובות סי' תצב אות א).

וי"ש נוהגים לאכול מצות גם בליל ט"ו אייר כי אז אכלו מצות יחד עם הקרבן פסח ובס' כלי חמדה להגרמ"ד פלאצקי זצ"ל מביא מהגה"ק ה"אבני נזר" שהעיר על מנהג העולם שאוכלים מצה בי"ד אייר ביום ואמאי אין אוכלין בלילה ליל ט"ו שאז היו אוכלים מצות, עיין שם מה שתירץ, ואכן מצינו שמנהג צדיקים לאכול גם בליל ט"ו, (עיין ליקוטי מהרי"ח שם, דרכי חיים ושלוש שם

א. כה"ח (סי' קלא ס"ק צח-צט). וכן במנחה של יום י"ג אייר לא אומרים תחנון, כן כתב החיד"א (קשר גודל סי' יט אות יז) שביום י"ד אייר לא אומרים תחנון. ואח"כ (באות יח) כתב שכל יום שלא אומרים בו תחנון גם במנחה הסמוכה לו לא אומרים, חוץ מערב ר"ה ועייה"כ.

ב. בזוה"ק (בפרשת בהעלותך דף קנ"ב ב"רעיא מהימנא") כתב שמפסח שני מי שעדיין רוצה לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה נשאר לו רק את השבעה ימים מפסח שני, וזה לשונו: פקודא תלתין למעבד פסח שני וכו' כרוזא כריז כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעי. אימתי כרוזא כריז, בי"ד לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי ועל דא פסח שני, עכ"ל.

בפסח שני פותח לנו הקב"ה פתח מיוחד לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה, ודורשים פסח מלשון פתח. ולכן זכינו בשבוע זה שהוא יום חמישי דשבוע חמישי דספירת העומר שהוא הוד שבהוד כנודע, שכולם עולים וזוכים ולומדים ורוקדים ושמהים לכבוד רשב"י זיע"א, וכמו שכתב רשב"י בזוה"ק (ח"ב דף לח ע"א) יראה כל זכורך את פני האדון ה' דא רשב"י, כי ידוע

ב. יש נוהגים ביום זה לילך לקברו של ר' מאיר בעל הנס זיע"א הנמצא בטבריה על יד חמי טבריה^ה, ומנהג טוב הוא, אולם לא ברור אם הוא יום פטירתו.

עיונים והארות

מאיר. עכ"ל. וצריך לומר אלקא דמאיר ענני דאין גבהות לפני המקום. ובספרו כף אחת (סימן ג אות א) כתב, שבכדי לעורר רחמים אם יזכה להוליד בן זכר, ביום שתטבול האשה יתן שמן לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס. וכתב עוד (שם, לב), שסגולה לרפואה, להתנדב שמן למאור לרבי מאיר בעל הנס. ע"כ. ורבנו יוסף חיים זצ"ל בספר עטרת תפארת (אות קסא, עמוד קע) כתב סגולה לרפואת העינים, שיביא שמן ויאמר, הריני מתנדב שמן זה למאור לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס, בזכותו שהיה מאיר העולם בתורה, ונתקיים בו (משלי ו, כג), כי נר מצוה ותורה אור, וזכה לאור המכהה גלגל חמה. עכ"ל.

ה. כתב מהרח"ו ז"ל בספר שער הגלגולים (סוף הקדמה לז) בשם רבנו האר"י זיע"א, וז"ל, לדרום של טבריה, בלכתך אל מרחצאות של המים החמים [הם חמי טבריה], יש שם קברות צדיקים רחוקים זה מזה ואינם במקום אחד. וכבר הוזכרו שמותיהם בספר היחוס, והם. רבי מאיר, ורבי ירמיה דאפקוהו מבי מדרשא (בבא בתרא כג:) על ששאל אותה שאלה זרה וכנזכר לעיל (שם הקדמה לו), והוא סתם בעי רבי ירמיה בתלמוד. ועוד שלשה צדיקים אחרים, איני זוכר שמותם, והוא כמו שנזכר בספר היחוס, וכמו שאומרים העולם. ונלע"ד כי הודה מורי ז"ל על רבי מאיר שהוא קבור מעומד כמו שאומרים בני אדם. עכ"ד.

ועוד), ויש נוהגים לאכול גם מרור וביצה מבושלת וכו' וללמוד הדברים השייכים לפסח שני (בדרכי חיים ושלום שם כתב שהמנח"א נהג לאכול מצה ומרור בי"ד אייר ביום כיוון דההקרה היתה ביום והעיקר היא ההתחלה ובליל ט"ו גם היה מדקדק לאכול מצה, זכרון יהודא מנהגי מהר"ם א"ש שנהג לאכול בליל ט"ו מצה וביצה מבושלת).

ד. הגאון רבנו חיים חזקיהו מדיני בספרו שדי חמד (אסיפת דינים, מערכת ארץ ישראל אות ו ד"ה ראינו ד"ד ע"א) הביא משם רבני קדישי גאוני הדור בעיר הקודש טבריה, שכתבו, ישראל קדושים באים מקצו ארץ וים רחוקים לעלות וליראות בחג המצות ובחג השבועות כדי להשתטח על קברי הצדיקים, וקורין זה "זיירא". ובאים גם על קבר רשב"י ורבי מאיר בעל הנס זיע"א ורוצים לשמוח על מקום קבורתם. והנה במקום מצבת רבי מאיר בעל הנס יסדנו שם בעזרת ה' יתברך בית-הכנסת ובית-המדרש ולומדים שם בקבע וכו'. וחונכת הבית המקודש הזה היתה ביום פסח קטן [י"ד אייר], והיתה אסיפה גדולה, דקרו ותנו בתורתו של רבי מאיר בעל הנס, ואחרי כן היה ששון ושמוחה להפליא, וענו כולם ואמרו, כן נעשה ביום זה בכל שנה. עכ"ד.

כתב החיד"א בספר פתח עינים (עבודה זרה יח, א) המנהג בכל גלילותינו, דעל כל צרה שמתפלל האדם, אומר "אלהא דרבי מאיר ענני", ונודרים שמן או צדקה לנשמתו של רבי